

*Krzysztof Sala***Sytuacja gospodarczo-społeczna regionu łódzkiego.  
Stan obecny i perspektywy na przyszłość****Wstęp**

Gospodarka rynkowa jest obecnie uważana przez większość autorów za najbardziej efektywny system alokacyjny. Prawidłowe funkcjonowanie mechanizmów wolnorynkowych jest uzależnione od odpowiedniej i skutecznej polityki gospodarczej.

Polityka gospodarcza stanowi dziedzinę ekonomii, która charakteryzuje i wyjaśnia metody oddziaływania państwa na gospodarkę przy pomocy określonych instrumentów i środków. Działania w ramach polityki gospodarczej są nastawione na realizację określonych celów ekonomicznych i społecznych. Do najważniejszych z nich zaliczyć możemy powiększanie dobrobytu, efektywne wykorzystywanie istniejących zasobów, wzrost przedsiębiorczości czy też sprawiedliwy podział dochodu i zapewnienie miejsc pracy oraz awansu.

Artykuł ma na celu przedstawienie bieżącej sytuacji gospodarczo-społecznej na płaszczyźnie regionalnej. Badaniu poddano jeden z najbardziej specyficznych regionów w kraju – województwo łódzkie.

W publikacji scharakteryzowano sytuację gospodarczą regionu łódzkiego poprzez analizę najważniejszych wskaźników rozwoju gospodarczego, poziomu rozwoju przedsiębiorczości czy też samych przedsiębiorstw. Dużą uwagę poświęcono również sytuacji społecznej omawianego regionu, charakteryzując problemy demograficzne, infrastrukturalne oraz poddając analizie wskaźniki świadczące o poziomie życia.

W pracy dokonano również próby prognozy przyszłej sytuacji gospodarczo-społecznej, opisując najważniejsze obszary koniecznych do dokonania zmian i niezbędnych inwestycji.

Tezę, jaką postawiono w pracy, było założenie, że województwo łódzkie nie wykorzystuje w stopniu zadowalającym swojego potencjału w kierunku realizacji celów gospodarczo-społecznych. Aktualna sytuacja wymaga podjęcia szerokich działań restrukturyzacyjnych.

## Sytuacja gospodarcza województwa łódzkiego

Województwo łódzkie to jedno z 16 województw Polski, położone w centralnej części kraju. Swoim obszarem obejmuje powierzchnię 18 218,95 km<sup>2</sup>. Według danych z 31 czerwca 2016 r. województwo miało 2,5 mln mieszkańców. Siedzibą władz województwa jest Łódź (<http://www.polskawliczbach.pl/lodzkie>).

Położenie województwa łódzkiego w środkowej Polsce pod względem gospodarczym stanowi niewątpliwie duży atut. Przez omawiany region przechodzą najważniejsze w Polsce drogowe i kolejowe szlaki komunikacyjne:

- autostrada A2,
- autostrada A1 (Kaliński 2011),
- droga ekspresowa S8,
- CMK (magistrala kolejowa) (Augustowski, Gołaszewski 2015).

Dogodna dostępność komunikacyjna i lokalizacja w geograficznym centrum Polski mogą mieć wpływ na atrakcyjność inwestycyjną. Najważniejsze przedsiębiorstwa krajowe i zagraniczne zlokalizowane w województwie łódzkim prezentuje tabela 1.

**Tab. 1.** Największe przedsiębiorstwa w województwie łódzkim pod względem przychodów w 2015 r.

Lp.	Nazwa firmy	Branża	Przychody w tys. zł	Zatrudnienie	Zysk netto w tys. zł
1	PGE Górnictwo i Energetyka Konwencjonalna S.A.	energetyka	12 661 161	16 300	-4 759 984
2	G.K. Pelion S.A.	ochrona zdrowia	8 457 823	9 158	88 672
3	Rossmann Supermarkety Drogeryjne Polska Sp. z o.o.	handel	6 219 275	16 713	703 146
4	JTI Polska Sp. z o.o.	przemysł tytoniowy	4 443 018	b.d.	50 539
5	Indesit Company Sp. z o.o.	AGD	3 483 484	3 131	73 653

Źródło: Opracowanie własne na podstawie <https://plus.dzienniklodzki.pl/wiadomosci/a/jak-powstala-zlota-setka-firm-województwa-lodzkiego,12090575>.

Łódź i województwo łódzkie jest powszechnie znane jako siedziba znanych polskich przedsiębiorstw. Przykłady znanych rodzimych firm z Łodzi i regionu łódzkiego prezentuje tabela 2.

**Tab. 2.** Przykłady najbardziej znanych polskich marek przedsiębiorstw i przedsiębiorców z Łodzi i województwa łódzkiego

Nazwa firmy	Rok założenia	Założyciel/e	Siedziba
Grupa Atlas	1991	Stanisław Ciupiński, Grzegorz Grzelak, Andrzej Walczak	Łódź
Grupa Petecki	1995	Ignacy Petecki	Łódź
Centrum Handlowe Ptak	1993	Antoni Ptak	Rzgów
Hexeline Sp. z o.o.	1981	Halina Zawadzka	Łódź
Troll Market Sp. z o.o.	1993	Piotr Kulawiński	Łódź
Wielton S.A.	1996	Paweł i Mariusz Szataniakowie	Wieluń

Źródło: Opracowanie własne.

W województwie łódzkim zlokalizowana jest także najbogatsza gmina w Polsce – Kleszczów. Na jednego mieszkańca przypada tam 31 962,75 zł, co jest efektem wysokich wpływów z podatku od nieruchomości i opłaty eksploatacyjnej. Na terenie gminy zlokalizowane są bowiem tak ważne zakłady jak Kopalnia Węgla Brunatnego Bełchatów oraz największa w Polsce i Europie elektrownia opalana węglem brunatnym – Elektrownia Bełchatów (<https://www.rmf.fm/fakty.html>).

Na sytuację gospodarczą omawianego regionu może mieć wpływ funkcjonowanie specjalnych stref ekonomicznych oraz klastrów (Grycuk 2010). Specjalne Strefy Ekonomiczne (SSE) to finansowa zachęta dla inwestorów zewnętrznych. Stanowią ważne narzędzie do walki z bezrobociem (Kolczyński, Wojtasik 2010). Spośród dwóch funkcjonujących współcześnie, najważniejsze znaczenie dla gospodarki omawianego regionu posiada łódzka SSE. Listę wszystkich SSE zlokalizowanych na terenie regionu łódzkiego przedstawia tabela 3.

**Tab. 3.** Specjalne strefy ekonomiczne na terenie województwa łódzkiego w 2017 r.

Nazwa SSE	Rok utworzenia	Obszar działania	Najważniejsze firmy
Łódzka SSE	1997	1339,17 ha	Procter & Gamble, Dell, Atlas, Ceramika Tubądzin
SSE Starachowice	1997	644,46 ha	Cer Art. Studio, GK, Naturoł, Mawag, Premium Agro

Źródło: [https://www.paih.gov.pl/strefa\\_inwestora/sse](https://www.paih.gov.pl/strefa_inwestora/sse)

Klasy stanowią geograficzne skupione, wyspecjalizowane podmioty, połączone wzajemnymi interakcjami działającymi w pokrewnych lub komplementarnych branżach. Poprzez swoją formułę działania klasy uaktywniają przedsiębiorczość, innowacyjność, wyzwalając równocześnie efekt synergii (Porter 2000). W 2015 r. na terenie regionu zlokalizowanych były trzy klasy (tab. 4).

**Tab. 4.** Liczba klastrów w województwie łódzkim i pozostałych województwach w Polsce w 2015 r.

Region	Liczba klastrów	Główne siedziby kordynatorów klastrów	Dominujące branże
Dolnośląskie	11	Wrocław, Legnica, Nowa Ruda, Świdnica,	Budownictwo, przemysł surowcowy, medycyna
Kujawsko-pomorskie	4	Bydgoszcz, Toruń	Przemysł spożywczy, ICT
Lubelskie	11	Lublin, Kraśnik	Energetyka, ICT, edukacja
Lubuskie	4	Gorzów Wielkopolski, Zielona Góra, Nowa Sól,	ICT, turystyka, przemysł metalowy
Łódzkie	3	Łódź	Energetyka, ICT
Małopolskie	10	Kraków, Tarnów, Nawojowa	Budownictwo, turystyka, energetyka, medycyna
Mazowieckie	13	Warszawa, Płock	ICT, usługi biznesowe, energetyka
Opolskie	1	Kędzierzyn-Koźle	Chemia
Podkarpackie	13	Rzeszów, Stalowa Wola, Leżajsk,	Lotnictwo, turystyka, energetyka, ICT

Podlaskie	8	Białystok, Suwałki	Usługi biznesowe, energetyka, turystyka
Pomorskie	5	Gdańsk, Gdynia	Transport, energetyka
Śląskie	28	Katowice, Gliwice	ICT, budownictwo, ratownictwo, medycyna
Świętokrzyskie	4	Kielce, Jędrzejów	Budownictwo, energetyka
Warmińsko-Mazurskie	2	Elbląg, Mrągowo	Turystyka, rozrywka
Wielkopolskie	12	Poznań, Leszno, Kalisz	Energetyka, budownictwo
Zachodniopomorskie	6	Szczecin	Budownictwo, medycyna

Źródło: [http://pi.gov.pl/PARPFiles/media/\\_multimedia/C1E1B3DE727F45C0990A2F06D8102839/20160308\\_152251%20Raport\\_z\\_inwentaryzacji\\_klastrow\\_w\\_Polsce\\_2015.pdf](http://pi.gov.pl/PARPFiles/media/_multimedia/C1E1B3DE727F45C0990A2F06D8102839/20160308_152251%20Raport_z_inwentaryzacji_klastrow_w_Polsce_2015.pdf).

Pomimo korzystnej geograficznie lokalizacji, zarówno pod względem liczby SSE, jak i klastrów omawiane województwo zajmuje jedno z ostatnich miejsc w Polsce.

Dla pełnego zobrazowania sytuacji ekonomicznej województwa łódzkiego warto poddać analizie jego najważniejsze wskaźniki ekonomiczne (<http://stat.gov.pl/sprawozdawczosc>). Podstawowe wskaźniki gospodarcze województwa łódzkiego w 2017 roku zestawieniu z innymi województwami w Polsce prezentuje tabela 5.

**Tab. 5.** Podstawowe wskaźniki gospodarcze województw w Polsce w 2017 r.

Region	Stopa bezrobocia w %	Przeciętne zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw w tys.	Przeciętne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw	Podmioty gospodarki narodowej
Dolnośląskie	5,8	479,5	4595,70	367,6
Kujawsko-pomorskie	9,8	255,4	3910,88	195,5
Lubelskie	8,5	188,7	3924,49	176,8
Lubuskie	6,5	125,0	3930,83	112,7
Łódzkie	6,8	342,5	4085,45	245,5
Małopolskie	5,3	485,4	4401,56	378,6
Mazowieckie	5,6	454,8	5573,79	806,1
Opolskie	6,9	98,9	4173,91	100,5
Podkarpackie	9,5	236,6	3813,28	170,7
Podlaskie	8,5	108,5	3992,97	101,1
Pomorskie	5,5	319,7	4622,06	292,9
Śląskie	5,2	797,4	4659,26	469,7
Świętokrzyskie	8,6	119,1	3 922,11	112,3
Warmińsko-Mazurskie	11,6	143,0	3741,35	125,4
Wielkopolskie	3,8	748,3	4213,27	421,3
Zachodniopomorskie	8,6	181,0	4283,94	223,2

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Analiza danych zawartych w tabeli 5 wskazuje, że w zakresie podstawowych wskaźników gospodarczych omawiany region plasuje się w okolicy środka zestawienia. Na uwagę zwraca odległa 9 lokata pod względem przeciętnego wynagrodzenia brutto w sektorze przedsiębiorstw. Przeciętne wynagrodzenie brutto

w Łodzi jest najniższe w porównaniu do wszystkich miast w Polsce powyżej 400 tys. mieszkańców.

Kolejny element badań stanowi sytuacja w przedsiębiorczości w omawianym regionie. Poziom przedsiębiorczości w regionie dolnośląskim można przeanalizować poprzez wskaźnik liczby przedsiębiorstw aktywnych 10+ w przeliczeniu na 1000 mieszkańców (tab. 6).

**Tab. 6.** Liczba przedsiębiorstw aktywnych 10+ na 1000 mieszkańców według województw w latach 2011–2015

Region	2011	2012	2013	2014	2015
Polska	1,30	1,32	1,36	1,36	1,34
Dolnośląskie	1,33	1,34	1,38	1,37	1,35
Kujawsko-pomorskie	1,24	1,24	1,26	1,24	1,24
Lubelskie	0,89	0,89	0,92	0,95	0,93
Lubuskie	1,25	1,22	1,24	1,23	1,21
Łódzkie	1,20	1,22	1,29	1,29	1,28
Małopolskie	1,29	1,32	1,40	1,40	1,38
Mazowieckie	1,71	1,74	1,77	1,77	1,73
Opolskie	1,11	1,08	1,11	1,12	1,12
Podkarpackie	1,04	1,05	1,11	1,11	1,10
Podlaskie	1,01	0,99	1,03	1,05	1,04
Pomorskie	1,38	1,40	1,44	1,45	1,40
Śląskie	1,42	1,45	1,51	1,51	1,51
Świętokrzyskie	0,95	0,96	0,99	0,98	0,97
Warmińsko-Mazurskie	1,01	1,01	1,02	1,00	0,99
Wielkopolskie	1,47	1,50	1,54	1,55	1,54
Zachodniopomorskie	1,17	1,17	1,20	1,22	1,21

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Pod względem liczby przedsiębiorstw aktywnych 10+ na 1000 mieszkańców województwo łódzkie w porównaniu do innych regionów plasuje się w środku zestawienia.

## Sytuacja społeczna województwa łódzkiego

Charakteryzując sytuację ekonomiczną regionu łódzkiego, należy wspomnieć również o jego sytuacji społecznej. Omawiając uwarunkowania społeczne województwa łódzkiego, należy w pierwszej kolejności poddać analizie jego specyficzną sytuację demograficzną.

Od wielu lat utrzymuje się w większości regionu, jak również w samej Łodzi, stała tendencja spadku liczby mieszkańców (<http://www.dzienniklodzki.pl/artykul/5026330,lodzkie-sie-wyludnia-do-2050-roku-nasz-region-straci-pol-miliona-mieszkanow,id,t.htm>). Niekorzystną sytuację demograficzną województwa najlepiej obrazuje przykład jego stolicy. Liczbę mieszkańców Łodzi w porównaniu do liczby mieszkańców innych dużych miast w Polsce prezentuje tabela 7.

**Tab. 7.** Liczba ludności Łodzi i innych największych miast w Polsce w wybranych latach

Rok	Łódź	Kraków	Wrocław	Poznań	Warszawa
	Liczba mieszkańców				
1985	847 864	740 122	637 207	575 134	1 659 385
1990	848 258	750 540	643 218	590 101	1 655 661
1995	823 215	744 987	641 974	581 171	1 635 112
2000	793 217	741 510	633 857	574 896	1 610 471
2005	767 628	756 629	635 932	567 882	1 697 596
2012	718 960	758 334	631 188	550 742	1 715 517
2017	693 797	766 739	638 364	541 561	1 758 143

Źródło: Opracowanie własne wg danych GUS

Dane zawarte w tabeli 7 wyraźnie wskazują systematyczny spadek liczby ludności miasta Łodzi od 1990 r. W porównaniu do roku 2017 spadek liczby mieszkańców wyniósł prawie 20%. Podobne tendencje, jednak w mniejszej skali, można zauważyć w Poznaniu.

Łódź, która przez wiele lat stanowiła drugie największe miasto w Polsce, stała się najszybciej wyludniającym, dużym ośrodkiem miejskim. Tylko w ciągu dziesięciu lat (1990-2000) wyjechała stąd populacja średniej wielkości polskiego miasta. Wyludnianie dotyczy nie tylko Łodzi. Do najbardziej wyludniających się w regionie powiatów należą powiaty: kutnowski, łęczycki, radomszczański i pączężański. Do 2035 r. pow. kutnowski ma stracić 26,9% mieszkańców (w porównaniu z 1995 rokiem), a łęczycki 24,1%. W powiecie pączężańskim liczba mieszkańców spadnie o 17,6%, a radomszczańskim o 18,7%. Łączy je duża odległość do największych miast. Do innych, szczególnie mocno wyludniających się powiatów, zaliczyć można: piotrkowski, pabianicki, łowicki, wieruszowski czy łaski. Według analiz ekspertów, w 2035 r. liczba mieszkańców Łodzi może wynieść niespełna 575 tys. osób. W 2035 r. w całym województwie łódzkim będzie mieszkać 2,2 mln osób, podczas gdy na Mazowszu 5,5 mln, a w Małopolsce 3,4 mln osób. Prognozy na rok 2050 są jeszcze gorsze. Cały region może stracić niemal 0,5 mln mieszkańców, czyli 1/5 stanu obecnego. W całym województwie tylko powiat łódzki wschodni zanotuje wzrost ludności, głównie dzięki przeprowadzkom osób zamożniejszych z samej Łodzi na tereny podmiejskie (tab. 8).

**Tab. 8.** Zmiany liczby mieszkańców województwa łódzkiego w 2050 w porównaniu do 2015 r.

Powiat	Zmiany liczby mieszkańców
Bełchatowski	-15%
Brzeziński	-11,4%
Kutnowski	- 31%
Łaski	-11%
Łęczycki	-24,5%
Łowicki	-24,5%
Łódź miasto	-31%
Łódzki wschodni	+11,4%
Opoczyński	-17%

Pabianicki	-11,4%
Pajęczański	-22%
Poddębicki	-17,5%
Piotrków miasto	-26,3%
Piotrkowski	-2,4%
Radomszczański	-23%
Rawski	-16,9%
Sieradzki	-21,3%
Skierniewice miasto	-9,1%
Skierniewicki	-4,8%
Tomaszowski	-23%
Wieluński	-19,5%
Wieruszowski	-11,2%
Zduńskowolski	-16,9%
Zgierski	-5,1%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych US w Łodzi

Negatywnymi konsekwencjami wyludniania się miast będzie spadek popytu i co za tym idzie spadek atrakcyjności inwestycyjnej, trudności w pozyskaniu wykwalifikowanych pracowników, co spowoduje ograniczenie inwestycji w nowe miejsca pracy. Wyludnianie się miast będzie rodziło również wyższe koszty dostarczania usług, w tym utrzymania sieci kanalizacyjnych, wodociągowych, sieci energetycznych, drogowych, kolejowych. Ponieważ składać się na nie będzie mniejsza liczba osób, będą musiały zapłacić więcej (<http://www.dzienniklodzki.pl/artypkyl/9278685,lozdzkie-sie-wyludnia-w-2035-r-w-lodzi-moze-mieszkac-575-tys-osob-infografika,id,t.html>).

Przyczyny takiego stanu rzeczy są złożone. W okresie przemian ustrojowych nastąpił krach przemysłu włókienniczego i gwałtowny wzrost bezrobocia w całym regionie. Kryzys na rynku pracy przełożył się na niski poziom płac oraz zaniedbania infrastrukturalne. W przypadku samej Łodzi szybko rozrastające się od XIX wieku miasto nie zadbało w wystarczający sposób o odpowiednią jakość życia mieszkańców. Ciasno stawiane budynki często były pozbawione fundamentów, bez centralnego ogrzewania. Wysokie bezrobocie i niski poziom płac odstrasza studentów i zniechęca do osiedlania się na stałe w Łodzi i miastach położonych zwłaszcza peryferyjnie.

Sytuacja w Łodzi i województwie łódzkim staje się dramatyczna. Łódzkie starzeje się najszybciej w kraju. Miasto Łódź charakteryzuje niski wskaźnik urodzeń i najwyższa umieralność mieszkańców spośród dużych miast. Obecnie 25% mieszkańców Łodzi skończyło już 65 lat. Według GUS w ciągu najbliższych 20 lat liczba mieszkańców powyżej 65. roku życia wzrośnie o 45% NFZ w Łodzi na leczenie geriatryczne przeznaczona 1 mln zł, a tymczasem woj. śląskie na leczenie seniorów wydaje ponad 14 mln zł (<http://lodz.naszemiasto.pl/tag/demografia-lodzi.html>).

Kolejny miernik związany z sytuacją społeczną stanowi wskaźnik jakości życia (<http://www.dzienniklodzki.pl/artypkyl/3358429,znamy-wyniki-badan-nad-jakoscia-zycia-w-lodzi-najgorzej-zyje-sie-w-centrum,id,t.html#!>). Ogólny wskaźnik jakości życia mieszkańców regionu na przykładzie Łodzi i porównanie do innych miast wojewódzkich prezentuje tabela 9.

**Tab. 9.** Wskaźnik jakości życia w wybranych miastach w Polsce w latach 2011, 2013 i 2015

Rok	2011	2013	2015
	Wysokość wskaźnika i miejsce w rankingu		
Łódź	0,09/12	0,01/19	-0,01/18
Kraków	0,36/4	0,35/5	0,37/3
Wrocław	0,13/9	0,13/13	0,15/13
Poznań	0,37/3	0,40/4	0,52/1
Warszawa	0,47/1	0,42/3	0,30/7
Gdańsk	0,11/10	0,24/8	0,20/8
Szczecin	0,23/7	0,21/9	0,17/12

Źródło: opracowanie własne wg danych GUS

Analiza danych zawartych w tabeli 9 wskazuje na wyraźnie niskie wartości wskaźnika jakości życia w Łodzi i odległe miejsce w rankingu w porównaniu do innych miast w Polsce powyżej 400 tys. W 2015 r. cały region łódzki zajął ostatnią pozycję w kraju, biorąc pod uwagę wskaźnik zadowolenia z życia ogółem (tylko 74%). Dla porównania liderzy zestawienia: śląskie – 83%, opolskie, podlaskie, pomorskie, wielkopolskie – 80%.

Niski wskaźnik jakości życia w Łodzi i w całym regionie jest pochodną sytuacji na rynku pracy, niekorzystnej sytuacji materialnej mieszkańców, zaniedbań infrastrukturalnych, rosnących kosztów dostarczania usług.

Sytuacja społeczna jest także związana z poziomem bezpieczeństwa mieszkańców (<http://www.dzienniklodzki.pl/artukul/657625,mapa-przestepczosci-wojewodztwa-lodzkiego-najbezpieczniej-na-zachodzie,id,t.html>). Poziom bezpieczeństwa na przykładzie stolicy regionu łódzkiego prezentuje tabela 10.

**Tab. 10.** Liczba przestępstw na 1000 mieszkańców w 2015 r. w największych miastach w Polsce

Miasto	Liczba przestępstw na 1000 mieszkańców	Poziom wykrywalności przestępstw	Miejsce w rankingu ogólnopolskim
Łódź	27,7	44%	71
Kraków	31,9	53%	30
Wrocław	39,7	43%	16
Poznań	36,5	49%	19
Warszawa	28,2	39%	55
Gdańsk	24,3	43%	116
Szczecin	29,4	64%	46

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Dane zawarte w tabeli 10 wskazują na niski poziom przestępczości w Łodzi w porównaniu do innych największych miast w Polsce. W przypadku całego regionu województwo łódzkie plasuje się w okolicy średniej krajowej poziomu przestępczości na 1000 mieszkańców. Najgorsza sytuacja jest w województwie śląskim, dolnośląskim i wielkopolskim. Przestępczość nie stanowi dominującego problemu w omawianym regionie.



## Perspektywy zmiany sytuacji gospodarczo-społecznej w województwie łódzkim

Pozytywnych perspektyw zmiany sytuacji gospodarczo-społecznej w regionie łódzkim należy upatrywać w zakrojonym na szeroką skalę programie działań. Bez konsekwentnie wprowadzanych zmian, poprawa istniejącej sytuacji gospodarczo-społecznej będzie trudnym zadaniem.

W opracowanej przez zarząd województwa strategii rozwoju regionu łódzkiego do 2020 r. wskazano na szereg obszarów, które wymagać będą podejmowania systematycznych czynności naprawczych. Wśród najważniejszych obszarów działań modernizacyjnych warto wymienić przede wszystkim:

- 1) Restrukturyzacja technologiczna gospodarki regionu:
  - kreowanie warunków do tworzenia, dyfuzji i absorpcji innowacji, prowadzących do restrukturyzacji technologicznej gospodarki województwa oraz budowa sieci powiązań między przedsiębiorstwami, placówkami naukowymi i instytucjami otoczenia biznesu,
  - wykorzystanie potencjału posiadanych zasobów i warunków do rozwoju energetyki niskoemisyjnej.
- 2) Kapitał ludzki:
  - działania ukierunkowane na zahamowanie i odwrócenie niekorzystnych trendów demograficznych, w tym szczególnie na zahamowanie odpływu z regionu ludzi młodych,
  - zwiększenie wysokiej jakości kreatywnego kapitału ludzkiego, aktywnego zawodowo we wszystkich kategoriach wiekowych oraz uruchomienie niewykorzystanych zasobów pracy.
- 3) Konkurencyjność łódzkich uczelni:
  - efektywne wykorzystanie potencjału akademickiego do podniesienia konkurencyjności łódzkich uczelni na arenie krajowej i międzynarodowej,
  - dostosowanie kierunków kształcenia do potrzeb regionalnego rynku pracy oraz poprawa współpracy sektora naukowo-badawczego z gospodarką.
- 4) Rozwój głównych ośrodków miejskich i wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich:
  - lepsze wykorzystanie potencjałów rozwojowych Łodzi i głównych ośrodków miejskich do tworzenia i absorbowania innowacji, rozwoju sektora kreatywnego, wzrostu zatrudnienia, powiązań funkcjonalnych oraz stymulowania wielofunkcyjnego rozwoju obszarów wiejskich,
  - efektywne wykorzystanie potencjałów obszarów wiejskich dla rozwoju rolnictwa, kształtowanie i poprawa ładu przestrzennego oraz intensyfikacja procesów rewitalizacji,
  - rewitalizacja zdegradowanych obszarów przemysłowych i mieszkaniowych,
  - uruchomienie procesów poprawy ładu przestrzennego.
- 5) Sprawne powiązania transportowe:
  - zapewnienie sprawnych powiązań transportowych z głównymi ośrodkami gospodarczymi w kraju i Europie oraz powiązań wewnątrz wojewódzkich zapewniających spójność terytorialną,
  - integracja systemu transportu zbiorowego,
  - poprawa dostępności transportowej i infrastrukturalnej, likwidacja zapóźnień cywilizacyjnych i barier rozwoju,

- wprowadzanie inteligentnych systemów transportowych (ITS), poprawiających jakość i bezpieczeństwo podróżowania.
- 6) Dostęp do dobrej jakości usług publicznych:
  - zapewnienie mieszkańcom dostępu do dobrej jakości usług: edukacji, zdrowia, kultury i rekreacji oraz infrastruktury teleinformatycznej i technicznej,
  - poprawa dostępności infrastruktury technicznej w regionie, w tym rozbudowa i modernizacja systemów wodociągowych.
- 7) Zmniejszenie skali ubóstwa i wykluczenia społecznego:
  - zmniejszenie skali ubóstwa i wykluczenia społecznego dla pobudzenia rozwoju gospodarczego,
  - działania ukierunkowane na rzecz równouprawniania i przeciwdziałaniu dyskryminacji.
- 8) Rozwój kapitału społecznego i wzmacnianie tożsamości regionalnej:
  - tworzenie warunków dla rozwoju kapitału społecznego i poczucia tożsamości regionalnej wzmacniającej integrację wewnętrzną województwa,
  - wyjście na ścieżkę rozwoju społeczeństwa cyfrowego wraz z rozwojem usług telekomunikacyjnych, cyfryzacja i informatyzacja regionu.
- 9) Ochrona zasobów przyrodniczych:
  - ochrona stanu i poprawa jakości środowiska przyrodniczego oraz racjonalne wykorzystanie jego zasobów i różnorodności kulturowej jako potencjału rozwojowego dla turystyki ([https://rpo.lodzkie.pl/images/prawo-i-dokumenty/srw1\\_2020\\_uchwalona\\_26\\_02\\_2013.pdf](https://rpo.lodzkie.pl/images/prawo-i-dokumenty/srw1_2020_uchwalona_26_02_2013.pdf)).

Poprawa sytuacji gospodarczo-społecznej omawianego regionu powinna się opierać na wykorzystaniu tradycyjnych i nowoczesnych gałęzi gospodarki. Oprócz tradycyjnie ważnych dla województwa branż, tj. odzieżowa, włókiennicza, dziewiarska, budowlana czy energetyki opartej na węglu brunatnym, warto rozwijać dziedziny bazujące na nowoczesnej technologii, które w nikłym stopniu oddziałują negatywnie na środowisko.

Wykorzystanie biotechnologii w medycynie, farmacji czy produkcji kosmetyków może przynosić wymierne korzyści, w postaci tworzenia nowych firm i miejsc pracy. Omawiany region dysponuje dużym potencjałem naukowo-badawczym skoncentrowanym na naukach biologicznych, medycznych, chemicznych oraz dużym zapleczem medycznym (Uniwersytet Medyczny, Instytut Centrum Zdrowia Matki Polki, Instytut Medycyny Pracy) czy Łódzki Regionalny Park Naukowo-Technologiczny. Takie przedsiębiorstwa jak Polfa Kutno, Aflofarm, Polfa Łódź już obecnie decydują o poziomie rozwoju branży w regionie ([http://www.paih.gov.pl/files/?id\\_plik=11769](http://www.paih.gov.pl/files/?id_plik=11769)).

Kolejną przyszłościową branżą dla regionu łódzkiego może stać się wykorzystanie czystych źródeł energii, które w przeciwieństwie do węgla brunatnego nie będą przynosić szkód dla środowiska. Region posiada dobre warunki do rozwoju energetyki wiatrowej, produkcji biomasy roślinnej i biogazu, a zwłaszcza pokaźne, bo obejmujące 1/3 wszystkich krajowych zasobów wód geotermalnych. Już obecnie można odnotować ważne sukcesy, m.in. funkcjonowanie pierwszego w regionie uzdrowiska Uniejów oraz Elektrowni Wiatrowej Kamieńsk. Obie inwestycje pobudzają również rozwój turystyki w regionie.

Potencjał rolniczy omawianego regionu, oprócz rozwiniętego od lat sadownictwa i warzywnictwa, można wykorzystywać w zakresie produkcji wysokiej jakości

żywności ekologicznej typu bio, bez konserwantów czy sztucznych barwników. Przykładami wyróżniających się firm działających w tej branży są Grupa Producentów Owoców RAJPOL, Zrzeszenie Plantatorów Owoców i Warzyw w Łowiczu, „MALUS” Sp. z o. o., Kwiaty Polskie Grupa Producentów Sp. z o. o.

Na terenie województwa są podejmowane różnorodne inicjatywy zmierzające do tworzenia warunków sprzyjających rozwojowi branży medialnej w regionie poprzez pomoc twórcom i przedsiębiorcom w realizacji projektów medialnych (film, TV, teatr, Internet), z wykorzystaniem potencjału lokalnej gospodarki oraz zaplecza naukowego Łódzkiej Szkoły Filmowej i innych regionalnych ośrodków edukacyjnych i badawczo-rozwojowych. Daje to szansę na pobudzenie i rozwój przedsiębiorczości tej przyszłościowej branży.

Na terenie województwa łódzkiego działa duża grupa doświadczonych specjalistów w dziedzinie mechatroniki. Ta dziedzina, stanowiąca połączenie inżynierii mechanicznej, elektrycznej, komputerowej, automatyki i robotyki, służąca projektowaniu i wytwarzaniu nowoczesnych urządzeń, jest dobrze reprezentowana w regionie. Wspomaga rozwój niektórych branż uznanych za wiodące dla regionu np. energetyki.

## Podsumowanie

Województwo łódzkie oraz samo miasto Łódź nie w pełni wykorzystują swoje posiadane atuty. Dogodne położenie komunikacyjne, potencjał naukowy i ludzki czy też zasoby energetyczne nie w pełni przekładają się na korzystną sytuację gospodarczą i społeczną. W regionie dokuczliwym problemem są zaniedbania infrastrukturalne i niski poziom płac. Ponadto największym zagrożeniem jest ciągle postępująca silna depopulacja, drenująca fachowców i zmniejszająca popyt. Pomimo istniejących niepokojących zjawisk i procesów, województwo łódzkie ma szansę na poprawę sytuacji zarówno pod względem gospodarczym, jak i społecznym. Aby tak się stało, należy inwestować w modernizację infrastruktury i rozwój nowoczesnych dziedzin gospodarki. Dotyczy to w szczególności nowoczesnych branż oferujących atrakcyjne, dobrze płatne miejsca pracy. Branż pobudzających równocześnie inne dziedziny gospodarki (np. turystykę) oraz niewywołujących negatywnego wpływu na środowisko naturalne.

## Bibliografia

- Augustowski T., Gołaszewski A., 2015. *Czterdzieści lat Centralnej Magistrali Kolejowej*. Problemy Kolejnictwa, z. 167.
- Grycuk A., 2010. *Klasy jako instrument polityki regionalnej* (pol.). „Infos” Biuro Analiz Sejmowych, 2010.
- Kaliński J., 2011. *Autostrady w Polsce, czyli drogi przez mękę*. Dom Wydawniczy Księży Młyn, Łódź.
- Kolczyński W., Wojtasik W. (red.), 2010. *Innowacyjne i społeczne oddziaływanie specjalnych stref ekonomicznych i klastrów w Polsce*. Towarzystwo Inicjatyw Naukowych, Katowice.
- Porter. M.E., 2000. *Location, Competition, and Economic Development: Local Clusters in a Global Economy*. Economic Development Quarterly, vol. 14 no 1.

**Netografia**

- <https://www.rmfm.fakty.html> (dostęp: 9.01.2018).
- <http://www.polskawliczbach.pl/lodzkie> (dostęp; 12.02.2018).
- <http://stat.gov.pl/sprawozdawczosc> (dostęp: 2.02.2018).
- <http://www.dzienniklodzki.pl/artykul/5026330,lozkie-sie-wyludnia-do-2050-roku-nasz-region-straci-pol-miliona-mieszkanow,id,t.html> (dostęp; 22.02.2018).
- <http://www.dzienniklodzki.pl/artykul/9278685,lozkie-sie-wyludnia-w-2035-r-w-lodzi-moze-mieszkac-575-tys-osob-infografika,id,t.html> (dostęp; 16.12.2017).
- <http://loz.naszemiasto.pl/tag/demografia-lodzi.html> (dostęp: 12.11.2017).
- <http://www.dzienniklodzki.pl/artykul/3358429,znamy-wyniki-badan-nad-jakoscia-zycia-w-lodzi-najgorzej-zyje-sie-w-centrum,id,t.html#!> (dostęp: 23.10.2017).
- <http://www.dzienniklodzki.pl/artykul/657625,mapa-przestepczosci-wojewodztwa-lodzkie-go-najbezpieczniej-na-zachodzie,id,t.html> (dDostęp: 13.11.2017).
- [https://rpo.lodzkie.pl/images/prawo-i-dokumenty/srwl\\_2020\\_uchwalona\\_26\\_02\\_2013.pdf](https://rpo.lodzkie.pl/images/prawo-i-dokumenty/srwl_2020_uchwalona_26_02_2013.pdf) (dostęp; 18.02.2018).
- [http://www.paih.gov.pl/files/?id\\_plik=11769](http://www.paih.gov.pl/files/?id_plik=11769) (dostęp: 22.11.2017).

**Economic and social situation of the Lodz region. Current status and future prospects****Abstract**

Capitalism is often equated with the most effective functioning allocation system today in the world. However, its effectiveness is linked to efficiency implemented economic policy, which may take various forms. Modern Economic policy is the science of economics that can be used to understand ways influence the state on the economy. As with all activities, also in the case of economic policy is geared to achieving the set goals. The most important goals economic policies are related to economic and social goals. The purpose of the article was to show the current economic and social condition of the Lodz region. Region Łódź is a specific example on the administrative map of Poland. The article discusses economic situation of the Łódź Voivodeship. The main development measures were analyzed economic, business development and entrepreneurship. The work was characterized also the current social situation of Łódź and the region. Demographic and infrastructure problems were described. The indicators related to the standard of living were analyzed. The publication was made also attempts to assess the future economic and social situation. Main indicated directions of changes and necessary actions. The thesis was based on the assumption that the Łódź region did not uses appropriately the current potential to achieve economic and social goals. The current situation requires major changes. The article was based on compact book materials, magazines and statistical data. The research method used the publication included statistical analysis and literary criticism. Test results positive verified the thesis.

**Key words:** perspectives, economic policy, politics social situation

Krzysztof Sala

Uniwersytet Pedagogiczny im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie

ul. Podchorążych 2

30-084 Kraków